

Cultures

TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

uB?2ID2.MANCQ., NC O?M53 E3AL ED0A3L BtL E3M?MLv ▶ Dels 332 municipis de menys de 500 habitants, Marc Serena i Edu Bayer n'han inclòs una cinquantena en un llibre que vol explicar, a través de les persones, l'univers complex i variat de la tercera part del territori del país. Què vol dir ser rural avui?

Històries de la Catalunya de l'1 %

▶ El periodista manresà Marc Serena i el fotògraf Edu Bayer presenten avui un llibre que recorre una cinquantena de micropobles

SUSANA PAZ MANRESA

n «Hem volgut construir un poble. Un poble imaginari amb tots els personatges: un mossèn, una alcaldessa, una senyora que acaba d'arribar, un pagès, una escola... Hem buscat tots els elements; cadascun forma un capítol del llibre». A Freginals, a la comarca del Montsià, un poble de poc més de 400 habitants, el protagonista és el Javier, «lo carter» del poble. És qui obre el llibre *Microcatalunya. Un viatge pels pobles més petits* (Edicions Sidillà), que signen el periodista manresà Marc Serena (1983) i el fotògraf barceloní Edu Bayer (1982) i que avui comença la roda de presentacions a casa, a l'Espai Òmnium (19.30 h).

Primer advertiment. En aquest llibre trobaran, essencialment, històries. Històries i rostres reals. Escrites o gràfiques. Històries de franquistes, contrabandistes, anarquistes... Històries on surten paraules com masovers, còdols, bordes. Històries sorprenents, com la de Pupito Helstein i Lakua Arriaga, els Engrama, una banda musical de culte d'un món virtual, SecondLife. En el món real viuen a Ulldemolins (Priorat); històries tristes com la de la Fina Pujol, que als 16 anys i per culpa de la guerra civil va haver de marxar d'Eth Pradet (Val d'Aran), ara ja amb un únic habitant, el Manuel. Històries de finals, com la del Modesto, l'últim mosso de Vilanova de l'Aguda, l'últim

mosso de la Noguera i potser del país, que va morir als 91 anys.

Catalunya té 332 municipis, de menys de 500 habitants. Edu Bayer i Marc Serena havien treballat junts al diari *Público*, en l'edició de paper. El rotatiu va tancar i ells van pensar que seria una bona idea recórrer Catalunya a través d'aquests petits pobles. Per què? «Per explicar la complexitat i diversitat dels pobles petits», diu Serena. Van presentar el projecte a l'Associació de Micropobles de Catalunya, els va agradar i van tirar endavant. Primer, a través d'una pàgina web (microcatalunya.cat), on van obrir una fitxa per a cadas-

Marc Serena

MANRESA, 1983

▶ Periodista. Com explica al llibre, la seva família és de micropoble. Als 25 anys va retratar la seva generació al llibre *La volta dels 25* (2011), editat en 5 idiomes; el 2013 va publicar *Això no és africà!* (2013), que va donar lloc a la pel·lícula *Tchindas* (2015).

▶ Catalunya suma aquesta xifra de micropobles, municipis de menys de 500 habitants. Al llibre n'hi surten una cinquantena (aquest és el mapa) de totes les comarques

5? (3A7;

BARCELONA, 1982

▶ Fotògraf. Ha col·laborat amb diaris internacionals com *The New York Times*, *Le Monde* i *El País*. Ha desenvolupat projectes de fotografia documental a Cuba, Líbia i el Kurdistan. Actualment viu a Brooklyn.

cun d'aquests 332 municipis del país que administren una tercera part del territori però on només viu l'1% de la població del país. És a dir, unes 80.000 persones. Després de l'exercici de documentació van pujar a una furgoneta del 1987 i durant set mesos van visitar una vuitantena d'aquests pobles. Van anar alimentant el bloc del projecte i ara, 14.000 quilòmetres després, surt el llibre que recull aquestes històries. Són, en paper, una cinquantena, de totes les comarques. De la costa, cap, no n'hi queden, de micropobles.

El llibre, subratlla el periodista manresà, «té significat tot sencer. Hi ha una línia argumental. Cada pàgina contradiu o amplia l'anterior». Petits però complexos. Ara fa cent anys, a Catalunya la meitat de la població es dedicava a l'agricultura, ara és un u per cent». Què vol dir ser rural, avui? Hi ha més preguntes que respostes. No és un llibre còmode. Tampoc per als autors, que van haver d'aprendre a treballar junts: «jo tinc molta reserva i l'Edu es presenta sempre amb la càmera. Avancem de manera diferent però això ha enriquit el projecte». Com el rebran, els protagonistes? «Espero que bé. Ha estat un llibre exigent».

LA PRESENTACIÓ

L'Espai Òmnium acull avui (19.30 h) la presentació de *Microcatalunya*, amb la presència dels seus autors, Marc Serena i Edu Bayer i també, de Josep Vallverdú, autor de *Catalunya visió*, una col·lecció de llibres que als anys 70 va signar amb el fotògraf Ton Sirera i que mostraven el teixit físic i humà del país. Com ha canviat, 40 anys després?. De Josep Maria Aloy, que no hi podrà assistir, es llegirà un text. Moderarà l'acte el periodista Joan Piqué. L'acte l'organitza Amics de la Unesco, Òmnium Cultural, Abacus i Edicions Sidillà.

QUATRE HISTÒRIES

PINELL DE SOLSONÈS

La matança del porc, una tradició en via d'extinció

n «Del Solsonès en diuen el territori de les mil masies. I Roger Mas explica que cada masia és una república», explica Serena. El capítol 45 del llibre està dedicat a Pinell de Solsonès i a la matança del porc, una tradició que perdura a Pinell, municipi format per 140 masies, la tercera part habitades i on els veïns es comuniquen per un grup de WhatsApp. Per a la matança a can Viles hi treballen una dotzena de persones. Entre elles, el matador del poble, el Josep de cal Vilardaga. A la foto, el Ramon, l'avi de la família, que ja no pot fer esforços, amb els nets.

EDU BAYER

EDU BAYER

MURA

15 de setembre: el primer dia del curs en una escola nova

n Mura va sorprendre Marc Serena. «És un poble preciós, enmig d'un parc natural, els nens fan classe al bosc...». L'escola que surt retratada i explicada al llibre és la de Mura, que protagonitza el capítol 44 del llibre. Periodista i fotògraf van arribar el 15 de setembre, el primer dia de col·legi. Llavors eren 28 alumnes, tota «una fita per a una escola que va reobrir el 2003 amb només tres inscrits». Com expliquen, la majoria de famílies han anat a viure a Mura en els últims anys, el poble torna a tenir vida entre setmana. A la foto, tres dels petits alumnes.

El cementiri de la Teresa i els amants de Bausen

Una de les històries més emotives del llibre és la de la Teresa i el Francisco. Se situa als anys vint del segle passat quan dos joves de Bausen (a la Val d'Aran) s'enamoren. Però compartien parentesc, tot i que llunyà, i el capellà els va demanar més diners com a dispensa per unir-los en matrimoni. Ells no s'ho van poder permetre. Es van quedar sense casament, però van viure junts fins que la Teresa va morir. Ben jove, als 33 anys. Com que no s'havien casat, el capellà no la va voler enterrar i els veïns, indignats, li van construir un cementiri civil, unipersonal, només per a ella. És la imatge d'Edu Bayer que acompanya aquesta història al llibre. L'home de la Teresa va morir a França exiliat per la guerra. Com explica Serena al llibre, a la tomba de la Teresa «no li falten mai les flors ni algú que se'n cuidi. És un petit homenatge a una història d'amor que perdura».

Caciquisme i corrupció a Sant Llorenç de Tresfort

Els dos autors del llibre han tingut moltes més facilitats que impediments a l'hora de fer aquest llibre. Els agraïments així ho demostren. Però no totes les històries han estat fàcils. A *Microcatalunya* un dels noms dels pobles és inventat. L'han rebatejat com a Sant Llorenç de Tresfort. Tampoc hi surt cap foto. I el títol és aclaridor: «Aquí no t'hi volem». Comença així: «Hi ha caciquisme a tots els pobles. El que passa és que, quan vens de fora no t'ho penses. I quan hi vius, no es pot dir. Però, en realitat, el poder està en mans d'uns quants». La protagonista del capítol 17 del llibre es fa dir Mercè i els noms i detalls de la història són ficticis per «poder explicar-la fil per randa, tot preservant la seva seguretat personal», explica Serena. La fictícia Mercè parla d'un alcalde corrupte, de comissions embutxacades i de sol·litud. Ella i el seu fill no compten per al poble. Com si no hi fossin.

L'escriptora que pensa el que diu i diu el que pensa

►Carme Riera tanca el «Pessics de vida» en una conversa on repassa la seva trajectòria literària

MARTA PICH

Carme Riera, dimarts a la sala d'actes del Casino de Manresa

Crònica

SUSANA PAZ MANRESA

Carme Riera (1948) recordava amb detall l'autobús, la faldilla que vestia i la senalla on portava el manuscrit de *Te deix, amor, la mar com a penyora*, el que seria el seu debut literari. Anava a l'editorial Laia, que dirigia Alfons Carles Comín, pare de l'actual conseller de Salut. Era el febrer del 1975. En arribar no la van enganyar: «ai nena, els contes no es venen». Però a principi de març va rebre una trucada que li va anunciar que publicarien els relats aquell 23 d'abril. Per Sant Jordi. Riera explicava al nombrós públic que dimarts es va reunir al Casino de Manresa que, asseguda, esperant signar algun llibre de la pila, un noi jovenet es va mirar el volum i ella li va dir: «si te'l compres, te'l signo». I el noi ho va fer. «Si el tornés a veure, estic convençuda que el reconeixeria. Li estic molt agraïda!».

Una pila de llibres de la seva extensa bibliografia –fa més de quaranta anys que escriu però no recorda quants n'ha publicat–, situats al davant de l'entrevistador, el periodista Marc Serena, van servir de fil conductor de la conversa que tancava el cicle *Pessics de Vida*, organitzat per la delegació de la Catalunya Central del Col·legi de Periodistes i el Casino.

Què li agrada llegir? Novel·les històriques, satíriques, contes, policiaques... Riera ha «tocat moltes tecles» per estalviar-se l'avorriment. Així, quan Serena li va demanar quin seria el llibre d'entrada a la seva obra, l'escriptora va explicar que sempre demanava els gustos literaris. Per no equivocar-se. Guillem Frontera va dir al pròleg del seu debut que era una escrip-

tora lliure. Ho continua sent?, li va demanar el periodista. «Sóc molt lliure. Dic el que penso i penso el que dic. Sóc funcionària. Tinc una feina amb què em guanyo la vida i, per tant, tinc tota l'autonomia i llibertat per dedicar-me a escriure». Professora a la UAB, Riera va lamentar que la literatura i les humanitats desapareguin del batxillerat perquè, a banda de no tenir referents de cohesió nacional, com podria ser el *Tirant lo Blanc* («ara és el futbol, el Barça aquí, la Roja allà»), «els nois que arriben a la universitat no han llegit res i, per tant, no saben escriure». I és que la llengua és important, molt, per a Riera: «tinc la recepta del best-seller però intento ser honesta. No per buscar públic faràs un nivell de llenguatge prim». Sense muses: «el fet de ser escriptor és escriure, no fer vida social».

Per la conversa i a través dels seus llibres, va sortir Ramon Llull i la seva soferta dona (*Gairebé un conte o la vida de Ramon Llull*); el seu diari d'embaràs (*Temps d'una espera*), el Quixot, la història i la memòria (*Dins el darrer blau*; *Les darreres paraules*), el convenciment que Aznar va entrar a la guerra de l'Iraq per no saber anglès (*L'estiu de l'anglès*) i Cuba (*Cap al cel obert*). Va confessar haver estat castrista, després ja «d'Americo Castro» i va explicar la seva vinculació emocional i familiar a una illa que ha visitat dues vegades.

L'escriptora mallorquina, que va néixer a Barcelona perquè la família de la seva mare eren ginecòlegs, fins i tot va explicar un acudit que diu un personatge seu i que recordava d'un dinar amb Carmen Balcells, Vargas Llosa i el periodista Juan Cruz. I és que els escriptors viuen sovint, va dir, dues vides: la quotidiana i la dels personatges. De vegades, als segons, els han de dir prou.